

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกิจการด้านสาธารณสุขในประเทศไทยได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่จะให้การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยในโรงพยาบาล และศูนย์บริการ - สาธารณสุขเท่านั้น ยังรวมถึงการให้บริการทางค้ำป้องกัน ส่งเสริม และฟื้นฟูสุขภาพ แก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนโดยทั่วไปอีกด้วย กิจการดังกล่าวนี้ปรากฏว่าพยาบาลได้เข้าไปมีบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในทีมสุขภาพในทุกส่วนของงาน อาจกล่าวได้ว่าพยาบาลเป็นกำลังที่สำคัญยิ่ง และมีอิทธิพลต่อระบบการให้บริการสุขภาพ (Health Care System) ของประเทศ ซึ่งความจริงข้อนี้จะได้เห็นได้จากผลการสำรวจของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ ปี พ.ศ. 2512 ได้แสดงสถิติไว้ว่า ประเทศไทยมีความต้องการพยาบาลเพิ่มจากจำนวนที่มีอยู่เดิมเฉลี่ยปีละ 2,000 คน¹ เพื่อให้ได้สัดส่วนกับการเพิ่มของประชากรซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.2 - 3.4 ต่อปี²

ขณะที่รัฐบาลกำลังแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลโดยการเร่งผลิตบุคลากรในระดับต่าง ๆ ได้แก่ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล พนักงานอนามัย เป็นต้น เพื่อให้มีจำนวนเพียงพอที่จะให้บริการทางด้านสุขภาพอยู่นั้น คุณภาพของบุคลากรที่ผลิตขึ้นมานั้นจำเป็น

¹ กองการพยาบาล, สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงสาธารณสุข, ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาความต้องการของเจ้าหน้าที่พยาบาล, ตุลาคม 2513, หน้า 1.

² กองวิจัยสังคมศาสตร์, สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, รายงานการสัมมนาทางวิชาการแห่งชาติครั้งที่ 3 (พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์, 2513), หน้า 519.

ที่รัฐบาลควรจะต้องคำนึงถึงและควรจะให้มีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กับปริมาณความช่วยเหลือที่เรามี³ (Ramey) ได้กล่าวไว้ว่า "คุณภาพของการให้บริการพยาบาลจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้ให้บริการว่ามีความรู้ ความสามารถเพียงใด" ประกอบทั้งในปัจจุบันนี้ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการในสาขาต่าง ๆ ได้รุกหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้มากขึ้น ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอยู่เสมอ ทำให้ทุกวงการมีการไหวตัวและปรับปรุงวิชาชีพของตนอย่างเร่งรีบ ในฐานะที่การพยาบาล (Nursing) เป็นวิชาชีพหนึ่ง⁴ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับวิชาชีพอื่น ๆ เพื่อให้ได้พยาบาลที่มีคุณภาพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

แต่เดิมการศึกษาระดับปริญญาพยาบาลในประเทศไทยมีน้อยมาก เริ่มมีโรงเรียนสอนเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลแห่งแรกในปี พ.ศ. 2439 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีชื่อว่า "โรงเรียนแพทย์คฤงครรภและหญิงพยาบาล"⁵ (ปัจจุบันเป็นคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล) แต่หลักสูตรเน้นหนักทางด้านคฤงครรภมากกว่าด้านพยาบาล ต่อมาในปี พ.ศ. 2457 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ก่อตั้ง "โรงเรียนพยาบาลสภากาชาดไทย"⁶

³ Irene G. Ramey, "Meeting Today's Challenges to Nursing Service and Education," Nursing Forum, Vol VII No. 2, 1969, p. 165.

⁴ Dorothy J. Kergin, "Nursing as a profession," Nursing Education in a Changing Society, Toronto : University of Toronto Press, 1970, p. 47.

⁵ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, หนังสือฉลองครบรอบ 48 ปี ของสมาคมพยาบาล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยพิทยา, พ.ศ. 2513), หน้า 155

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 162.

และปี พ.ศ. 2466 เอกชนได้ตั้ง "โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยแมคคอมิค"⁷ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เปิดสอนวิชาการพยาบาลทั่วไป จนกระทั่งปี พ.ศ. 2469 ได้มีการพัฒนาการศึกษาพยาบาลครั้งสำคัญไปสู่มาตรฐานสากล โดยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ได้ร่วมมือกับมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ให้ความช่วยเหลือในด้านการสอนวิชาการแพทย์และการพยาบาล จนเป็นผลให้โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย โรงพยาบาลศิริราช เปลี่ยนหลักสูตรและขยายเวลาเรียนเพื่อผลิตพยาบาลชั้นมาตรฐานขึ้น และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการปรับปรุงคุณภาพของพยาบาล และยกมาตรฐานการศึกษาเป็นระดับวิชาที่พหุเทียบเท่ากับต่างประเทศ ได้มีการขยายหลักสูตรวิชาการพยาบาลให้สูงขึ้นถึงระดับปริญญาตรี ในปี พ.ศ. 2499⁸ เป็นแห่งแรกที่โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย - ศิริราช และปัจจุบันการศึกษานี้ในประเทศไทยมีถึงระดับปริญญาโท โดยเริ่มเปิดสอนเมื่อปี พ.ศ. 2516 ที่แผนกพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย⁹

ในประเทศไทย ปัจจุบันนี้มีสถาบันที่ผลิตพยาบาลระดับปริญญาอยู่หลายแห่ง คือ

1. ระดับปริญญาตรี

1.1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (เดิมมีชื่อว่าโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยศิริราช) เริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต(พยาบาล) ในปี พ.ศ. 2499 รับนักศึกษาที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระยะเวลาเรียน 4 ปี

1.2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) ในปี พ.ศ. 2509 รับนักศึกษาที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระยะเวลาเรียน 4 ปี และเปิดหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) รับนักศึกษาที่จบหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาลและอนามัยหรือหลักสูตรเทียบเท่าในปี พ.ศ. 2514 ระยะเวลาเรียน 2 ปี

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 171.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 225.

จุดมุ่งหมายของทั้งสองสถาบันที่ผลิตพยาบาลระดับปริญญาตรีแต่เดิมนั้น คาดว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจะเป็นผู้นำในวิชาชีพพยาบาล และเป็นอาจารย์พยาบาล เพราะในขณะนั้นยังมีพยาบาลที่มีวุฒิปริญญาตรีน้อย ต่อมาจนถึงปี พ.ศ. 2513 จึงได้ปรับปรุงหลักสูตร เน้นหนักไปในทางให้มีความสามารถให้ทำการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้นำในทางการพยาบาล

1.3 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลสาธารณสุข) ในปี พ.ศ. 2508 ที่โรงเรียนพยาบาลสาธารณสุข (ปัจจุบันเป็นภาควิชาพยาบาลสาธารณสุข) ต่อมาเปิดสอนหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาโภชนาการ และสุขศึกษาเพิ่มขึ้น รับนักศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาลและอนามัยหรือหลักสูตรเทียบเท่า ระยะเวลาเรียน 2 ปี จุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อที่จะส่งเสริมโครงการพัฒนาแห่งชาติในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และอนามัย โดยคาดหวังให้ผู้สำเร็จการศึกษาไปเป็นผู้นิเทศงานพยาบาลด้านสาธารณสุข โภชนาการ และสุขศึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ควบคุม และช่วยเหลือในการปฏิบัติงานตามท้องถิ่น เพื่อให้งานด้านอนามัยได้ผลดียิ่งขึ้น

1.4 ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) ในปี พ.ศ. 2513 รับนักศึกษาที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในปีที่ 1 และปีที่ 2 ไขหลักสูตรร่วมระหว่างอนุปริญญาพยาบาลและปริญญาตรี และแยกกันโดยมีหลักสูตรในปีที่ 3 ระยะเวลาเรียน 4 ปี จุดมุ่งหมายของการผลิตเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถให้การพยาบาลได้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และเป็นผู้นำในการให้การพยาบาล

1.5 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) ในปี พ.ศ. 2514 รับนักศึกษาที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระยะเวลาเรียน 4 ปี จุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้ทำงานในตำแหน่งส่งเสริมอนามัยของประชาชนในชนบท ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลในต่างจังหวัดได้เป็นอย่างดี

1.6 แผนกวิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มเปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) ในปี พ.ศ. 2510 รับนักศึกษา ที่จบหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาลและอนามัยหรือหลักสูตรเทียบเท่า ระยะเวลาเรียน 2 ปี มีวิชาเฉพาะให้เลือกหลายสาขา เช่น ทางด้านการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยกรรมศาสตร์, การพยาบาลมารดาทารกสงเคราะห์ และการพยาบาลจิตเวช จุดมุ่งหมายของการผลิต เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทำงานด้านการศึกษาพยาบาลหรือเป็นเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาใน สาขาวิชาอื่น เป็นภูมิหลังของตน

2. ระดับปริญญาโท

ขณะนี้เปิดสอนโดยตรงแห่งเดียว คือ แผนกวิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มเปิดสอนเมื่อปี พ.ศ. 2516 รับนักศึกษา ที่สำเร็จจากการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีทางการพยาบาลไม่จำกัดสาขา มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหาร การพยาบาล) จุดมุ่งหมายของการผลิต เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ บริหารการพยาบาลในระดับต่าง ๆ ได้ เช่น เป็นหัวหน้าตึก, ผู้ตรวจการ และหัวหน้า พยาบาลในโรงพยาบาลและหน่วยอนามัย เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรียังสามารถ ศึกษาต่อถึงระดับปริญญาโทในสาขาวิชาอื่น ซึ่งไม่ใช่วิชาชีพพยาบาลโดยตรง แต่สามารถ นำความรู้มาใช้ในงานพยาบาลได้ มีสถาบันที่เปิดสอนอยู่หลายแห่ง เช่น แผนกวิชาวิจัการ ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรม- ศาสตร์ เป็นต้น

ในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา มีสถาบันที่ผลิตพยาบาลระดับ ปริญญาหลายแห่ง ผลิตตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาเอก ได้มีพยาบาลไทยเดินทางไป ศึกษาวิชาการพยาบาลในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สหรัฐอเมริกา และสำเร็จการศึกษาแล้ว กลับมาทำงานด้านพยาบาลอยู่จำนวนไม่น้อยเช่นกัน

จากการสำรวจพบว่า ประเทศไทยมีพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา ทั้งจากสถาบันในประเทศทั้งได้กล่าวมาข้างต้นแล้วและจากสถาบันต่างประเทศจำนวนมากพอสมควร ซึ่งแต่ละสถาบันที่ผลิตก็ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือคาดหวังให้ผู้สำเร็จ การศึกษานำความรู้โดยเฉพาะความเชี่ยวชาญเฉพาะในเชิงวิชาชีพ (Professional Specialization)¹⁰ ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาที่แตกต่างกับ การศึกษาระดับอื่นมาใช้ในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพสูง แต่วัตถุประสงค์หรือความคาดหวังนั้นยังไม่เคยมีผู้ใดคิดตามว่าเป็นไปดังที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจและใคร่จะศึกษาความพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาได้นำวิชาความรู้ในแขนงที่ศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงานมากน้อยเพียงใด และ ลักษณะงานที่ทำตรงกับวัตถุประสงค์หรือความคาดหวังของหลักสูตรที่ได้ศึกษามาหรือไม่ ซึ่งผลที่ได้อาจจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาพยาบาลและการใช้ประโยชน์ พยาบาลระดับปริญญาให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อสำรวจลักษณะงานที่รับผิดชอบโดยตรงของพยาบาลระดับปริญญา
2. เพื่อเปรียบเทียบการทำงานในลักษณะงานด้านต่าง ๆ ของพยาบาล ระดับปริญญาตรีและปริญญาโทแต่ละสาขาวิชาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. เพื่อเปรียบเทียบการทำงานในลักษณะงานด้านต่าง ๆ ระหว่างพยาบาล ปริญญาตรีและปริญญาโทว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. เพื่อเป็นแนวทางในการหาข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารงานพยาบาลทั้ง ทางด้านการศึกษาและบริการ ในอันที่จะแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษาพยาบาลและการ

¹⁰ วิจิตร ศรีสอาน, "ปรัชญาและระบบการศึกษาในประเทศไทย"

ใช้ประโยชน์พยาบาลระดับปริญญาให้เหมาะสมกับความต้องการในค้ำกำลังคนของประเทศต่อไป

ปัญหาที่ถองการวิจัย

1. การทำงานของพยาบาลระดับปริญญาที่ต่างสาขาวิชากัน มีความแตกต่างกันหรือไม่
2. การทำงานของพยาบาลปริญญาตรีและปริญญาโท มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การทำงานค้ำบริการพยาบาลของพยาบาลปริญญาตรีแต่ละสาขาแตกต่างกัน
2. การทำงานค้ำการศึกษาพยาบาลของพยาบาลปริญญาตรีแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน
3. การทำงานค้ำบริการพยาบาลของพยาบาลปริญญาโทแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน
4. การทำงานค้ำบริหารงานพยาบาลของพยาบาลปริญญาโทแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน
5. การทำงานค้ำการศึกษาพยาบาล ของพยาบาลปริญญาโทแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน
6. การทำงานค้ำการวิจัยทางการพยาบาลของพยาบาลปริญญาโทแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน
7. การทำงานค้ำการบริการพยาบาลของพยาบาลปริญญาตรีและปริญญาโทแตกต่างกัน
8. การทำงานค้ำการบริหารงานพยาบาลของพยาบาลปริญญาตรีและปริญญาโทแตกต่างกัน

9. การทำงานค้ำการศึกษาพยาบาลของพยาบาลปริญาตรีและปริญาโทแตกต่างกัน

10. การทำงานค้ำการวิจัยทางการพยาบาลของพยาบาลปริญาตรีและปริญาโทแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้ คือ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพยาบาลระดับปริญาตรีและปริญาโท ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงพยาบาลที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการพยาบาล ซึ่งสำเร็จการศึกษากายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2518 ที่ประกอบอาชีพพยาบาลเต็มเวลาในองค์การรัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชนที่อยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั้งหมดของประเทศไทย และดำรงตำแหน่งปัจจุบันมาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน

2. ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาลักษณะงานพยาบาล 4 ค้ำ คือ ค้ำบริการ ค้ำบริหารงานพยาบาล ค้ำการศึกษาพยาบาล และค้ำการวิจัยทางการพยาบาล

3. ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ ระเบียบวิธี และสาขาวิชา

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่

ลักษณะงานที่ทำ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากผลของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. จะช่วยให้ทราบถึงการใช้ประโยชน์พยาบาลระดับปริญญาในประเทศไทยว่า ได้ผลมากน้อยเพียงใด และตรงกับวัตถุประสงค์ของการผลิตหรือไม่
2. จะช่วยให้ทราบว่าพยาบาลปริญญาซึ่งต่างกันในระดับวุฒิและสาขาวิชา ปฏิบัติงานในลักษณะงานที่แตกต่างกันหรือไม่
3. จะช่วยให้ผู้บริหารงานพยาบาลใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษาและการใช้กำลังพยาบาลระดับปริญญาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของประเทศชาติยิ่งขึ้น
4. อาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาและวิจัยในค่านี้อีกต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า

1. ขอความละเอียดขอของแบบสอบถามมีความสำคัญเท่า ๆ กัน
2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบสนองต่อคำถามของแบบสอบถามตรงกับสถานการณ์และลักษณะงานที่ทําอยู่จริง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ อาจเกิดความไม่สมบูรณ์ได้จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว
2. การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากประชากรทั่วประเทศ ทำให้ข้อมูลที่นำมาศึกษาไม่สมบูรณ์พอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้ เนื่องจากได้รับแบบสอบถามคืนมาไม่ครบตามจำนวนที่ได้ออกไป หรือผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่ครบทุกข้อคำถาม
3. การสอบถามเกี่ยวกับปริมาณการทำงานในลักษณะงานต่าง ๆ ใช้มาตราส่วนให้ค่า (Rating scale) ผู้ตอบแบบสอบถามอาจให้ค่าปริมาณการทำงานไม่ตรงกัน ทั้งที่ทำงานในปริมาณที่เท่ากัน ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจคลาดเคลื่อนไปได้

คำจำกัดความ

คำจำกัดความที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

การใช้ประโยชน์ (Utilization) หมายถึง การใช้พยาบาลระดับปริญญาทำงานอะไร ลักษณะงานเป็นแบบใด ใ้ประโยชน์ตรงกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน ผู้ผลิตหรือไม่

พยาบาลระดับปริญญา (Degree Nurses) หมายถึง พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งจากสถาบันการศึกษาในประเทศและต่างประเทศ

ลักษณะงาน (Category of Job) หมายถึง งานของพยาบาลซึ่งแบ่งได้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริการพยาบาล (Nursing Service) หมายถึงงานที่เกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพแก่ผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชนทั้งในแง่ของการรักษาพยาบาล การป้องกัน การส่งเสริม และการฟื้นฟูสุขภาพ

2. ด้านการบริหารงานพยาบาล (Nursing Administration) หมายถึง งานที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้างานในการจัดการตรวจตรา ดูแล ควบคุม บังคับบัญชา ตลอดจนรับผิดชอบของงานที่ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติทั้งด้านการศึกษาพยาบาล หรือการบริการสุขภาพต่อประชาชนที่มาใช้บริการ

3. ด้านการศึกษาพยาบาล (Nursing Education) หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและการเรียน การสอน เช่น เป็นผู้สอน เตรียมการสอน ตรวจสอบ และรวมถึงการดูแล แนะนำนักศึกษาหรือนักเรียนพยาบาลทั้งทางคำทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นต้น

4. ด้านการวิจัยทางการพยาบาล (Nursing Research) หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงที่เป็นความรู้ใหม่ทางการพยาบาล เพื่อปรับปรุงการพยาบาลให้ดีขึ้น หรือนำผลการวิจัยใหม่ ๆ มาใช้ในการพยาบาล

บุคลากรทางสุขภาพ หมายถึง เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ได้แก่แพทย์ พยาบาล เภสัชกร โภชนากร นักกายภาพบำบัด สุขาภิบาล เป็นต้น

ระดับการทำงาน หมายถึง ปริมาณของการทำงานในลักษณะงานด้านใดด้านหนึ่ง ว่าทำมากน้อยเพียงใด